Vraag nr. 537
van 4 mei 2005
van mevrouw TREES MERCKX-VAN GOEY

Bijenteelt – Stimuli

Al enkele jaren uiten de Hagelandse en Limburgse fruittelers hun vrees over de achteruitgang van de kwaliteit van ons Vlaamse fruit als het aantal bijenvolken in ons land verder blijft dalen.

Honingbijen worden in deze periode van het jaar ingezet voor de bestuiving van de fruitbomen. De afgelopen tien jaar is het aantal Vlaamse imkers met 25 % gedaald (van 6.500 naar 5.000). Het aantal bijenkwekers blijft intussen achteruitgaan. Meer nog, het lijkt er niet op dat er meteen beterschap op komst is. Volgens de imkerij zelf, is de vergrijzing van de imkers de hoofdoorzaak van het tekort. Heel wat imkers zijn gepensioneerd en als er wat misloopt met de bijen, zijn ze veeleer geneigd te stoppen dan opnieuw te beginnen. Daarnaast voelen heel weinig jongeren zich geroepen om in de imkerij te stappen.

De gevolgen van de terugval van het aantal imkers zijn duidelijk: waar de fruittelers vroeger vaak 25 kasten per hectare konden plaatsen, moeten ze zich nu - in het beste geval - tevreden stellen met 15. Ook wind en andere insecten spelen een belangrijke rol bij de bevruchting van de bloemen, maar de honingbijen blijven de beste bestuivers. Met een goeie bestuiving krijg je niet meteen een grotere oogst, maar de kwaliteit ervan zal wel beter zijn.

In serres probeert men bijen te vervangen door hommels, maar voor de fruitteelt is dat onbegonnen werk. Het dalende bijenaantal vormt dus een ernstige bedreiging voor de toekomst van het Hagelandse en Limburgse kwaliteitsfruit.

Naast de vergrijzing van de imkers, vormt ook de conditie van de bijen een bedreiging. Het blijkt immers dat heel wat bijen verzwakt uit de winter komen. Volgens imkers en biologen zou hier de aanplanting van koolzaadvelden een oplossing kunnen bieden. De imkerverenigingen pleiten er ook voor bij natuurverenigingen om bij elke aanplanting voor minstens 25 % "bijvriendelijke" gewassen te zorgen.

1. Onze Hagelandse en Limburgse fruittelers zijn bekend om hun kwaliteitsproducten. De bijen spelen daar een belangrijke rol in. Het steeds dalende aantal imkers maakt duidelijk dat er dringend maatregelen nodig zijn om de imkerij nieuw leven in te blazen.

   Wat zijn de plannen van de minister terzake?

   Werden in het verleden aan imkers of hun verenigingen subsidies of andere geldelijke tegemoetkomingen toegekend in het kader van hun bijdrage tot het instandhouden van natuursystemen?

2. Enkele jaren gelden hebben heel wat imkers de bijenkweek opgegeven omdat de particuliere verkoop van de honing aan te veel eisen werd onderworpen. De kosten voor de productie werden zo hoog dat de eigengekweekte natuurhoning niet langer kon concurreren met de honing in de winkelrekken.

   Kan de minister een overzicht geven van de na te leven verplichtingen in zijn beleidsdomein? Is er al een onderzoek gebeurd naar het eventueel overbodige karakter van een aantal regels?

   Een versoepeling van de maatregelen zou een aantal jonge kandidaat-imkers kunnen motiveren. Neemt de minister maatregelen op dat vlak?

3. Hoe verloopt de communicatie tussen de minister en de imkers? Onder meer over de maatregelen vermeld in de vorige subvraag?

4. Naast de vergrijzing van de imkers vormt ook het steeds zwakker worden van de bijen een oorzaak van de achteruitgang van ons bijenbestand. Hier kan aangepast voedsel voor de bestuivers een oplossing bieden. De imkers stellen zelf voor dat natuurverenigingen die een stuk grond opnieuw aanplanten, verplicht worden om minstens 25 % "bijvriendelijke" gewassen aan te planten.

   Wordt dit probleem aan de orde gesteld in het overleg met de natuurverenigingen?

5. Kan de minister tevens meedelen in welke mate bij groenvoorziening langs openbare wegen enerzijds, en langs of op openbare terreinen die beheerd worden door diensten of openbare instellingen die thans onder zijn bevoegdheid

vallen anderzijds, in het verleden al dan niet rekening werd gehouden met "bijvriendelijke gewassen" en of inzake het groenvoorzieningsbeleid op of langs bedoelde terreinen thans door de minister "bijvriendelijker" instructies werden gegeven?

6. Recentelijk vernam ik via de media dat met de diensten beheersafspraken werden gemaakt nopens omvangrijke militaire domeinen.

   Is hier eveneens aan de mogelijkheid gedacht om op deze militaire terreinen een bijvriendelijk beheer te voeren?

   Is een dergelijke afspraak ook reeds gemaakt met de Belgische Spoorwegen?

N.B. Een gelijkaardige vraag werd gesteld aan minister-president Leterme (vraag nr. 49).

Antwoord

1. Voor zover de imkerij kan opgevat worden als het via de bijen vergaren van stuifmeel met het oog op een opbrengst aan honing, is deze activiteit te vergelijken met oogstactiviteiten zoals jacht en visserij: er wordt met name gebruik gemaakt van een deel van de natuurlijke en halfnatuurlijke omgeving om daaruit een oogst te kunnen verrichten.

   In Vlaanderen zijn er nagenoeg geen professionele imkers actief - de meeste imkerij gebeurt door hobby-imkers. Om deze redenen zou men er kunnen van uit gaan dat imkerij onder de bevoegdheid valt van de Vlaamse minister van Leefmilieu en Natuur.

   Voor zover het evenwel gaat om de inzet van imkerij ten einde de fruitteelt optimaal te laten verlopen, is het duidelijk dat imkerij een kwestie is van landbouwbeleid. In het verleden werden er vanuit het milieu- en natuurbeleid alleszins nog geen subsidies of andere tegemoetkomingen toegekend.

2. De regeling van de particuliere verkoop van honing is niet het voorwerp van het beleidsdomein Leefmilieu en Natuur.

3. De communicatie met de imkers gebeurt momenteel op ad hoc basis, met het oog op specifieke projecten. Zo wordt onderzocht of een jaarvergadering met imkers mee kan ondersteund worden, mede in verband met de ecologische thema's die op deze jaarvergadering aangeraakt worden.

4. In erkende natuurreservaten worden zelden actieve aanplantingen verricht, omdat het beheer er meestal op gericht is oorspronkelijke vegetaties te bewaren of te herstellen.

   Wanneer deze aanplantingen gebeuren, worden er nooit specifieke eisen gesteld in verband met de bevordering van de bijenteelt als zodanig, vermits de centrale doelstelling van natuurreservaten bestaat uit natuurbescherming. Feitelijk wordt er bij dergelijke aanplantingen meestal alleen met lokale soorten gewerkt, zoals sporkenhout, en die zijn vaak van nature interessant voor de bijen om op te foerageren. Op meeste natuurterreinen - bloemrijke hooilanden, moerassen, natuurlijke bossen enz. - is er overigens quasi altijd een zeer diverse flora aanwezig waar de bijen van kunnen profiteren.

5. Bij de groenvoorziening is er tot dusver niet in hoofdzaak rekening gehouden met de impact op de bijenteelt. Ik laat mijn diensten nagaan of en in welke mate het groenvoorzieningsbeleid langs openbare wegen in die zin kan bijgesteld worden.

6. Er wordt op de militaire domeinen van de Kempen hard werk gemaakt van het achterstallig heidebeheer, waardoor de struikheide een stuk van het verloren gegane areaal terug kan innemen. Zoals bekend is struikheide zeer interessant voor bijen, en deze hersteloperaties worden dan ook door de lokale imkers zeer geapprecieerd.